

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΑ
ΟΜΟΚΕΝΤΡΟ
Α. Φλωρόπουλου
για μαθητές με απαιτήσεις

<http://www.floropoulos.gr> - email: info@floropoulos.gr

• ΚΕΝΤΡΟ ΑΘΗΝΑΣ: Βερανζέρου 6, Πλατεία Κάνιγγος, Τηλ.: 210-38.14.584, 38.02.012, Fax: 210-330.42.42
• ΑΓ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ: Α. Βουλιαγμένης 244 (μετρό Δάφνης), Τηλ.: 210-9.76.76.76, 9.76.76.77

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

Δευτέρα 21 Ιουλίου 2025

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

ΘΕΜΑ Α1

α. σχολ. βιβλ. σελ. 213: «Η επανάσταση είχε αποκτήσει ισχυρά ερείσματα σε όλη την Κρήτη. Οργανώθηκε “Προσωρινή Κυβέρνησις της Κρήτης” στο Θέρισο, με πρόεδρο τον Ελ. Βενιζέλο και υπουργούς τους Κ. Φούμη και Κ. Μάνο. Η κυβέρνηση προέβη στην έκδοση γραμματίων για εσωτερικό πατριωτικό δάνειο 100.000 δραχμών, οργάνωσε υπηρεσίες οικονομικών, συγκοινωνιών και διοίκησης, τύπωσε γραμματόσημα και εξέδιδε την εφημερίδα, “Το Θέρισο”. Η χωροφυλακή, που υποστήριζε τον Πρίγκιπα, δεν ήταν σε θέση να ελέγχει τα πράγματα, καθώς μάλιστα πολλοί χωροφύλακες αυτομόλησαν προς τους επαναστάτες.»

β. σχολ. βιβλ. σελ. 210: «Τα πολιτικά πράγματα στην Κρήτη, μετά την απόλυση του Ελ. Βενιζέλου, οδηγήθηκαν σε πλήρες αδιέξοδο και όλες οι προσπάθειες συνδιαλλαγής των αντίπαλων πολιτικών μερίδων ναυάγησαν. Γύρω από τον Βενιζέλο συνασπίστηκαν όσοι ήταν δυσαρεστημένοι από την αυταρχική πολιτική του Πρίγκιπα και σχηματίστηκε μια ισχυρότατη “Ηνωμένη Αντιπολίτευσις”. Έμπιστοι συνεργάτες του Βενιζέλου ήταν ο Κ. Φούμης και ο Κ. Μάνος. Οι τρεις αυτοί αποτέλεσαν μια τριανδρία, που δεν δίστασε να προχωρήσει σε δυναμική αναμέτρηση με τον Πρίγκιπα.»

γ. σχολ. βιβλ. σελ. 215: «Οι διαπραγματεύσεις ανάμεσα στους επαναστάτες και τις Μ. Δυνάμεις ήταν σκληρές και διήρκεσαν όλο το καλοκαίρι του 1905. Η τελική συμφωνία υπογράφηκε από τον Ελ. Βενιζέλο στις 2 Νοεμβρίου 1905 στο μοναστήρι των Μουρνιών Κυδωνιάς. Εξασφαλίστηκε γενική αμνηστία και οι Μ. Δυνάμεις δεσμεύτηκαν να επεξεργαστούν ένα χάρτη νέων παραχωρήσεων στον κρητικό λαό, αρνούμενες πάντως να επιτρέψουν την ένωση της Κρήτης με την Ελλάδα.»

ΘΕΜΑ Α2

1. Σωστό
2. Λάθος
3. Λάθος
4. Σωστό
5. Σωστό

ΘΕΜΑ Β1

σχολ. βιβλ. Σελ 208: «Η πρώτη κυβέρνηση της Κρητικής Πολιτείας εργάστηκε με ζήλο και απέδωσε σε σύντομο χρονικό διάστημα σημαντικό έργο. Εξέδωσε πολύ γρήγορα νόμους και διατάγματα, έκοψε κρητικό νόμισμα (την κρητική δραχμή), ίδρυσε την Κρητική Τράπεζα,

οργάνωσε ταχυδρομική υπηρεσία και Χωροφυλακή με Ιταλούς αξιωματικούς και υπαξιωματικούς (καραμπινιέρους). Ιδιαίτερη ήταν η μέριμνα για την εκπαίδευση και τη δημόσια υγεία. Αντιμετωπίστηκε το μεγάλο πρόβλημα της λέπρας, που είχε προσλάβει ενδημική μορφή στις πόλεις και τα χωριά της Κρήτης, με την οργάνωση του λεπροκομείου της Σπιναλόγκας (1903), ιδρύθηκαν πολλά σχολεία και διορίστηκαν δάσκαλοι.

Ένα σοβαρό ζήτημα, που επίσης αντιμετωπίστηκε με επιτυχία, ήταν το καθεστώς της τοπικής Εκκλησίας. Με τον Οργανικό Νόμο του 1900, δόθηκε λύση σε ακανθώδη εκκλησιαστικά ζητήματα, όπως ήταν η σχέση της Εκκλησίας της Κρήτης με το Οικουμενικό Πατριαρχείο και η εκλογή Μητροπολίτη και Επισκόπων. Το βασικό σχήμα, που ισχύει με μικρές τροποποιήσεις έως σήμερα, είναι ένα καθεστώς ημιαυτόνομης Εκκλησίας, της οποίας ο Προκαθήμενος εκλέγεται από το Οικουμενικό Πατριαρχείο και η Κρητική Πολιτεία εκδίδει το Διάταγμα της αναγνώρισης και εγκατάστασής του.»

ΘΕΜΑ Β2

α. σχολ. βιβλ. σελ. 208-209: «Το πιο σημαντικό θέμα που δημιούργησε εσωτερική κρίση στην Κρήτη ήταν η διαχείριση του εθνικού ζητήματος της ένωσης της Κρήτης με την Ελλάδα. Στο ουσιώδες αυτό ζήτημα παρατηρήθηκε εξαρχής διάσταση απόψεων μεταξύ του Γεωργίου και του Ελευθερίου Βενιζέλου. Ο Γεώργιος πίστευε ότι η λύση του εθνικού ζητήματος θα ωρίμαζε με συνεχείς παραστάσεις και υπομνήματα προς τις Μεγάλες Δυνάμεις, ενώ ο Βενιζέλος, βλέποντας τα πράγματα πρακτικότερα και ρεαλιστικότερα, θεωρούσε ότι η λύση έπρεπε να είναι σταδιακή, με βαθμιαίες κατακτήσεις. Ως πρώτη μάλιστα κατάκτηση θεωρούσε την απομάκρυνση των ξένων στρατευμάτων από τις κρητικές πόλεις και την αντικατάστασή τους από ντόπια πολιτοφυλακή, με Έλληνες αξιωματικούς. Η διάσταση των απόψεων στο πολιτικό ζήτημα δεν άργησε να λάβει τη μορφή προσωπικής αντιπαράθεσης. Ο Βενιζέλος είχε καταστήσει σαφές ότι δεν αναγνωρίζει στον Πρίγκιπα το δικαίωμα να διαχειρίζεται προσωπικώς το εθνικό ζήτημα της Κρήτης: “Ως ένας εκ των τριακοσίων χιλιάδων Κρητών, δεν σας εκχωρώ το δικαίωμά μου, ώστε μόνος σεις να ρυθμίζετε αυτοβούλως την εθνικήν πολιτικήν του τόπου μου!”. Κακοί σύμβουλοι του Γεωργίου διοχέτευαν χαλκευμένα και συκοφαντικά κείμενα στις αθηναϊκές εφημερίδες εναντίον του Ελευθερίου Βενιζέλου, γεγονός που δημιούργησε βαρύ κλίμα διχασμού.»

β. σχολ. βιβλ. σελ. 219: «Εκείνο που δεν είχε κατορθώσει να λύσει η διπλωματία, το έλυσε ο πόλεμος. Ευθύς μετά την έκρηξη των Βαλκανικών πολέμων (Οκτώβριος 1912) οι πύλες του ελληνικού Κοινοβουλίου άνοιξαν για τους Κρήτες βουλευτές, που έγιναν δεκτοί με εκδηλώσεις απερίγραπτου πατριωτικού ενθουσιασμού. Ο Πρόεδρος της Βουλής των Ελλήνων ανέγνωσε Ψήφισμα, σύμφωνα με το οποίο “η Ελλάς αποδέχεται όπως του λοιπού ενυπάρχη κοινόν Κοινοβούλιον δια το ελεύθερον Βασίλειον και διά την νήσον Κρήτην”. Αλλά ο Βενιζέλος δεν προχώρησε περισσότερο, για να μη διαταράξει τις σχέσεις του με τις ευρωπαϊκές Δυνάμεις, εν όψει και του πολέμου που είχε αρχίσει. Αρκέστηκε να αποστείλει στην Κρήτη ως Γενικό Διοικητή το φίλο του Στέφανο Δραγούμη, ο οποίος ανέλαβε τα καθήκοντά του στις 12 Οκτωβρίου 1912.»

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΘΕΜΑ Γ1

α. σχολ. βιβλ. σελ. 211

Οι επαναστάτες με επικεφαλής τον Ελευθέριο Βενιζέλο αιφνιδίασαν τον Ηγεμόνα και κήρυξαν την επανάσταση στις 10 Μαρτίου 1905, στο χωριό Θέρισσο στους πρόποδες των Λευκών Ορέων. Το πρωί της ημέρας εκείνης βρέθηκαν τοιχοκολλημένες στους δρόμους των

Χανίων προκηρύξεις, που κήρυτταν την κατάργηση της αρμοστείας, καλούσαν το λαό σε συμπαράσταση, για να πραγματοποιηθεί το όνειρο της ένωσης, και συνιστούσαν στη χωροφυλακή να μην υπακούει στις διαταγές του Πρίγκιπα. Η επαναστατική δύναμη, όπως μας ενημερώνει το κείμενο Α, αποτελούνταν από χίλιους περίπου άνδρες, οι μισοί από τους οποίους ήταν ένοπλοι. Παράλληλα, εκπρόσωποι των επαναστατών διασκορπίστηκαν σε όλη την Κρήτη, για να μεταδώσουν και να προπαγανδίσουν το επαναστατικό μήνυμα, ενισχύοντάς το ηθικά και επιχειρώντας να δημιουργήσουν νέες εστίες του σε όλα τα διαμερίσματα της χώρας. Μέσα σε λίγες ημέρες ολόκληρη η κρητική ύπαιθρος βρισκόταν σε επαναστατικό αναβρασμό. Ψηφίσματα συμπαράστασης έφταναν από παντού, ενώ οι ισχυρότεροι παράγοντες του νησιού, ακόμη και πολιτικοί αντίπαλοι του Βενιζέλου, προσχώρησαν στην επανάσταση. Ο Βενιζέλος, που ήταν ο φυσικός αρχηγός του νέου αυτού επαναστατικού κινήματος, ανέλαβε να ενημερώσει το λαό και τους αντιπροσώπους των Μεγάλων Δυνάμεων, για τους λόγους και τους σκοπούς της επανάστασης. Όπως αναφέρει το κείμενο Α από τα βασικά αιτήματα ήταν η ένωση της Κρήτης με την Ελλάδα, ενώ παράλληλα οι επαναστάτες ζητούσαν τη ριζική μεταβολή του τρόπου λειτουργίας της εσωτερικής διακυβέρνησης του νησιού και την αντικατάσταση του ύπατου αρμοστή.

β. σχολ. βιβλ. σελ. 212-213

Η έκρηξη και η ταχύτατη επέκταση της επανάστασης καταθορύβησε, όπως ήταν φυσικό, όχι μόνο τον Πρίγκιπα και το περιβάλλον του, αλλά και την ελληνική κυβέρνηση και τις Προστάτιδες Δυνάμεις. Ο Πρίγκιπας προχώρησε στη λήψη σπασμωδικών μέτρων. Με αυστηρή προειδοποίηση έδινε στους επαναστάτες προθεσμία 36 ωρών, να καταθέσουν τα όπλα. Όταν η προθεσμία αυτή παρήλθε, κήρυξε, με τη συγκατάθεση των Μεγάλων Δυνάμεων, το στρατιωτικό νόμο σε όλη την Κρήτη. Η Κρητική Βουλή, που ενεργούσε κατά τις εντολές του αρμοστειακού περιβάλλοντος, αφού δεν υπήρχε αντιπολίτευση, ψήφισε το νόμο «Περί ιδρύσεως σώματος δημοφρουρών», οι οποίοι θα στήριζαν την έννομη τάξη. Αυτούς τους αποκαλούσαν οι επαναστάτες «ροπαλοφόρους». Στην Κρήτη υπήρχαν πια δύο κυβερνήσεις, του Αρμοστή στα Χανιά και των επαναστατών στο Θέρισο. Η διάσπαση ήταν πλήρης και η απειλή εμφύλιου πολέμου ήταν πλέον ορατή.

Το βασιλικό περιβάλλον στην Αθήνα ανησυχούσε για τις εξελίξεις στην Κρήτη και πίεζε την ελληνική κυβέρνηση να καταδικάσει το κίνημα του Θερίσου. Ο πρωθυπουργός Δηλιγιάννης κάλεσε στις 12 Μαρτίου τους αντιπροσώπους του αθηναϊκού τύπου και προέβη σε σκληρές δηλώσεις κατά του Βενιζέλου και των συνεργατών του. Συγκεκριμένα, δήλωσε στους συντάκτες των αθηναϊκών εφημερίδων, όπως παρουσιάζεται στο κείμενο Β, ότι το κίνημα αυτό δεν έχει καμία ελπίδα να καταλήξει σε θετική έκβαση και στην πολυπόθητη ένωση της Κρήτης με την Ελλάδα, θεωρώντας ότι οι αρχηγοί του δεν εκτίμησαν σωστά την κατάσταση, καθώς οι Μεγάλες Δυνάμεις έχουν επανειλημμένα απορρίψει αυτή την προοπτική. Μάλιστα έχουν ξεκάθαρα δηλώσει ότι το μόνο που μπορεί να γίνει στην παρούσα χρονική στιγμή είναι η παροχή κάποιων οικονομικών ωφελειών και η απόσυρση μέρους των ξένων στρατευμάτων από το νησί. Χαρακτηρίζει τον Βενιζέλο ουσιαστικά ανεύθυνο και απερίσκεπτο, καθώς η κίνησή του αυτή θα έχει ολέθρια αποτελέσματα τόσο για την Κρήτη όσο και για την Ελλάδα.

γ. σχολ. βιβλ. σελ. 213

Οι Μεγάλες Δυνάμεις δεν τήρησαν ενιαία στάση έναντι των επαναστατών. Παρά την κοινή τους επιθυμία, όπως επισημαίνει το κείμενο Γ, να καταστείλουν άμεσα την επανάσταση (σε αυτό επέμεναν κυρίως η Αγγλία και η Ρωσία) οι διαμάχες μεταξύ τους ήταν πολλές, αφορώντας τόσο τα μέσα και τις μεθόδους που θα χρησιμοποιούσαν για την

καταστολή της όσο και την ανεπάρκεια των δυνάμεων καταστολής που υπήρχαν στο νησί (μόλις 1.800 άνδρες αρχικά, για να αυξηθούν σε 3.000 μετά από την άφιξη ενισχύσεων) και τη διστακτικότητα των πιο δημοκρατικών (Αγγλίας, Ιταλίας, Γαλλίας) να προβούν σε μέτρα θα προκαλούσαν αιματοχυσίες και φυσικά την αντίδραση της κοινής γνώμης. Οι περισσότερες ανέμεναν τις εξελίξεις και μόνο η Ρωσία υποστήριζε φανερά τον Πρίγκιπα. Ρωσικό πολεμικό κανονιοβόλησε επανειλημμένα τις θέσεις των επαναστατών στο Θέρισο, χωρίς όμως κανένα αποτέλεσμα. Ο Βενιζέλος είχε σωστά εκτιμήσει τη διεθνή πολιτική και ήταν βέβαιος ότι οι Μεγάλες Δυνάμεις ήταν αδύνατο να συμφωνήσουν στην τήρηση ενιαίας στάσης έναντι του κινήματος. Αρκούσε και μια μόνο διαφωνία, για να ματαιωθεί η συντονισμένη δράση των ξένων στρατευμάτων. Εξάλλου, οι Δυνάμεις δεν μπορούσαν να παραβλέψουν τον κίνδυνο εμφύλιου πολέμου, που θα γενικευόταν στην Κρήτη με αφορμή τη δική τους ανάμειξη.

Θέμα Δ1

σχολ. βιβλ. σελ. 215-216

Το κίνημα του Θερίσου δεν πέτυχε πλήρως τους στόχους του, αλλά έδωσε νέα ισχυρή ώθηση στο Κρητικό Ζήτημα και προκάλεσε θετικές εξελίξεις. Διεθνής Επιτροπή που ήλθε στην Κρήτη το Φεβρουάριο 1906, ανέλαβε να εξετάσει την κατάσταση και τους όρους λειτουργίας του αρμοστειακού καθεστώτος και να υποβάλει σχετική έκθεση. Στην έκθεσή της αυτή (Κείμενο Α) αναφέρει ότι τα σοβαρά προβλήματα και οι κίνδυνοι που παρουσιάζει το παρόν καθεστώς στην Κρήτη και που δεν ανταποκρίνεται στους πόθους των πολιτών του επιβάλλουν μία μόνο λύση για την αντιμετώπισή τους, την ταχύτερη ένωση της Κρήτης με την Ελλάδα, καθώς οποιαδήποτε άλλη μεταρρύθμιση δεν θα είναι παρά ημίμετρα που δεν θα φέρουν στον τόπο την γαλήνη και την ευημερία.

Έπειτα από μακρότατες και επίπονες διαβουλεύσεις με τον Ελ. Βενιζέλο και με την Ελληνική Κυβέρνηση, οι Μεγάλες Δυνάμεις κατέληξαν σε μια νέα ρύθμιση του Κρητικού Ζητήματος. Το οριστικό κείμενο των μεταρρυθμίσεων προέβλεπε την οργάνωση Κρητικής Χωροφυλακής με εντελώς νέο σχήμα, την ίδρυση Κρητικής Πολιτοφυλακής, με Έλληνες αξιωματικούς που προηγουμένως θα παραιτούνταν από τον ελληνικό στρατό, και την ανάκληση των ξένων στρατευμάτων, μετά την αποκατάσταση της εσωτερικής γαλήνης στην Κρήτη.

Η πολιτική του Βενιζέλου είχε θριαμβεύσει. Αμέσως έπειτα συγκροτήθηκε η Β' Συντακτική Συνέλευση, για την εκπόνηση νέου συντάγματος, και η πρώτη πράξη της ήταν η έκδοση ενωτικού ψηφίσματος, μέσα σε ατμόσφαιρα συμφιλίωσης και εθνικής έξαρσης. Με νέα απόφασή τους οι Δυνάμεις παραχωρούσαν στο βασιλιά των Ελλήνων Γεώργιο Α' το δικαίωμα να διορίζει εκείνος τον Ύπατο Αρμοστή της Κρήτης (14 Αυγούστου 1906). Το νησί είχε ουσιαστικά καταστεί μια ιδιότυπη ελληνική επαρχία. Ο Βενιζέλος σε άρθρο του στην εφημερίδα Κήρυξ των Χανίων τον Απρίλιο του 1907 (κείμενο Β) σχολιάζει ότι η νέα Κρητική Πολιτεία έχει κάνει σημαντικά βήματα προς την επίλυση του εθνικού ζητήματος. Πλέον ο τόπος δεν κυβερνάται από τον «Αρμοστή των Δυνάμεων», όπως χαρακτηρίζει τον πρίγκιπα Γεώργιο τον οποίο είχαν επιλέξει οι Μ. Δυνάμεις, αλλά από αρμοστή που εγκρίνει ο βασιλιάς της Ελλάδας. Θεωρεί στο ίδιο άρθρο ότι ο δεσμός της Κρήτης με την Ελλάδα έχει γίνει εθνικός καθώς ουσιαστικά με την σύσταση που έχει η πολιτοφυλακή το νησί είναι υπό ελληνική στρατιωτική δύναμη, ενώ η απομάκρυνση των ξένων στρατευμάτων καθιστά το νησί μόνο υπεύθυνο για τη διαχείριση των υποθέσεών του. Έτσι, το νησί απρόσκοπτα θα ασχοληθεί με την εσωτερική του ανάπτυξη και θα καταστεί όχι μόνο τυπικά αλλά και ουσιαστικά ελληνική επαρχία.

Μετά τις εξελίξεις αυτές, ο Πρίγκιπας Γεώργιος δεν μπορούσε πια να παραμένει στην Αρμοστεία της Κρήτης. Παρά τις επίμονες παρακλήσεις των αντιβενιζελικών φίλων του, εκείνος υπέβαλε την παραίτησή του (12 Σεπτεμβρίου 1906) και αναχώρησε από την Κρήτη. Ο βασιλιάς της Ελλάδας Γεώργιος Α΄ υπέδειξε ως νέο Ύπατο Αρμοστή τον Αλέξανδρο Ζαΐμη. Το Κρητικό Ζήτημα είχε πλέον εισέλθει στη φάση της οριστικής του επίλυσης.